

УДК 159.947.5: 159.923.2

Ч 46

Василь ЧЕРЕПУЩАК

ДЕФОРМАЦІЯ СПРЯМОВАНOSTІ ОСОБИСТОСТІ ЗЛОЧИНЦЯ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЙОГО ЗЛОЧИННОЇ ПОВЕДІНКИ

У статті аналізується зміст спрямованості особистості та його деформація, що може стати передумовою злочинної поведінки. Стверджується, що деформація спрямованості виявляється у порушенні вибору дії на стадії її ініціації при ухваленні рішення злочинцем. Доведено, що формуванню мотиву злочинної поведінки відповідає блок компонентів: потребовий, блок «внутрішніх фільтрів», цільовий блок. Констатовано, що у структурі мотиву конкретного кримінального вчинку представлені всі компоненти спрямованості. Вони є основними детермінантами мотиваційної структури особистості злочинця, а їх деформація визначає його злочинну поведінку.

Ключові слова: *деформація, злочинець, злочинна поведінка, особистість, спрямованість особистості.*

Постановка проблеми. Особистість злочинця завжди була і залишається однією з центральних проблем кримінальної психології. Визначення особистості в психологічній і правовій науках не завжди збігаються за своїм значенням. У правових дослідженнях поняття «особистість» зазвичай вживається у більш вузькому розумінні. Коли юрист описує особистість злочинця, то насамперед окреслює ті риси, які роблять людину суб'єктом кримінальної поведінки і які для неї типові і істотні відповідно до правового становища, абстрагуючись від інших. Поняття особистості злочинця більшою мірою умовне, оскільки

його дії злочинними можуть вважатися тільки залежно від чинного законодавства.

На сьогодні існує значна кількість зарубіжних і вітчизняних концепцій у галузі кримінології, криміналістики, кримінального права та юридичної (кримінальної) психології. Усі вони пропонують різні підходи до вивчення та аналізу особистості злочинця, його злочинної поведінки, а також передумов його поведінкових проявів. Особлива увага дослідниками надається питанням мотиваційної структури особистості злочинця, виникненню у нього злочинних намірів. Головною проблемою у цьому контексті є пошук причиново-наслідкових зв'язків у виникненні злочинної поведінки та відповідь на сакраментальне запитання про мотиви злочинної поведінки. Якими є психологічні регулятори злочинних дій, яка їхня природа, механізми формування і функціонування – ось коло питань, які становлять значний науково-практичний інтерес у сфері юридичної (кримінальної) психології.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Для того, щоб зрозуміти мотиви злочинної поведінки, не порушивши психологічної канви, і задовольнити при цьому запити кримінальної практики, необхідно згадати невинувато забутий підхід до вивчення поведінки особистості, запропонований в 70-ті рр. ХХ ст. О.М. Леонтьєвим, В.С. Мерліним, В.М. Мясіщевим, К.К. Платоновим, С.Л. Рубінштейном та ін. Це концепція про основні соціально зумовлені підструктури особистості, провідною з яких є спрямованість, як система основних спонукальних сил особистості.

У юридичній психології під спрямованістю розуміється система стійких спонукань людини, що визначає її соціальну активність, вибірковість ставлення до різних явищ, до тієї чи іншої соціально корисної, або навпаки, антигромадської діяльності.

Поняття «спрямованість» уперше вводить в психологію С.Л. Рубінштейн [6], характеризуючи її як систему динамічних тенденцій, які як мотиви визначають людську діяльність, самі, своєю чергою, визначаючись її цілями і завданнями. Під динамічною тенденцією автор мав на увазі внутрішнє напруження (прагнення) людини, що виникає внаслідок актуальних потреб (бажань, потягів). При цьому спрямованість

характеризується не тільки цією напругою і прагненням її зняти, але й предметним змістом. Предмет, який викликав потребу, на думку С.Л. Рубінштейна, перебуваючи поза індивідом, зумовлює взаємодію зовнішнього і внутрішнього.

Цими спонуканнями є потреби, погляди, ідеали, переконання, настановлення, ціннісні орієнтації, інтереси і світогляд. При цьому один з компонентів спрямованості домінує, інші виконують опорну роль. Ці внутрішні компоненти спрямованості особистості і є діючою силою формування мотивів.

Спрямованості належить системоутворювальна, пріоритетна роль у правовій психології особистості, зазначає С.М. Столяренко [5]. Вона визначає вибірковість активності і відносин особистості в житті і діяльності, включаючи і взаємини з правовою системою. Вони втягують у цей процес і компоненти інших психологічних підструктур, впливаючи на ступінь, характер і способи їх дії і спрямовуючи лінію правомірних або неправомірних устремлінь. Жодні кримінологічні передумови в інших підструктурах ніколи не проявляться, доки не будуть санкціоновані спрямованістю, її слабкостями або деформаціями, якщо вони є. Правопорушення, вчинені навіть психопатичними особистостями, зумовлені не їх психопатією як клінічним явищем, а тільки якщо вона поєднується з криміногенною деформацією їх спрямованості.

З метою встановлення істини у кримінальній справі, а також справедливого призначення покарання за скоєне, мотивацію особистості злочинця необхідно розглядати не тільки з точки зору її психологічного змісту, але і в її кримінально-правовому значенні. Основним критерієм тут буде ступінь суспільної небезпеки діяння, а також збитки, завдані потерпілому, для якого важливий факт самого злочину і не важливий факт самоствердження злочинця у момент вчинення злочину, або проєкції на нього своїх комплексів неповноцінності.

Використання психологічного підходу в аналізі генезису злочину необхідне для формулювання низки обставин, що пом'якшують або обтяжують відповідальність. При цьому існують певні можливості для розширення переліку цих обставин за рахунок конкретизованої вказівки на деякі мотиви. Тим не менш, психолог некомпетентний брати

участь в оцінці мотивів. Він може дати змістовну оцінку потреби, що лежить в основі мотиву поведінки, встановити сам мотив як спонукання до певних дій. Оцінити ж мотиви з точки зору моралі і моральності не входить в його компетенцію [10].

Тези щодо того, що злочинних мотивів не буває, і людина несе відповідальність за протиправне суспільно небезпечне діяння, а не за сенс цієї дії для конкретної особистості, також не може вважатися правильними. Ю.М. Антонян вказує, що не буває мотивів антисоціальних, і навіть асоціальних. Злочинною здатна бути тільки поведінка, а вона залежить від вибору засобів для реалізації мотивів, від моральної спрямованості особистості [1]. У цій концепції мотиви зводяться виключно до потреб, які й дійсно не можуть бути кримінальними, так як потреби в їжі, у сні тощо є винятково вітальними. Мотиви самоствердження, захисні не можуть за своєю суттю бути антисоціальними, а отже, з точки зору кримінального права є пом'якшуючими провину обставинами. Як не парадоксально, але такі «високі» і «благородні» мотиви можуть визначати насильницьку спрямованість злочинців. Крім того, запропонований підхід до оцінки мотиваційної складової поведінки злочинця радше має психологічне (кримінологічне) значення, ніж кримінально-правове. Варто пам'ятати, що і вибір засобів задоволення потреб також мотивується, а отже, цей акт входить до структури мотиву.

Різноспрямованість розуміння сутності мотиваційної складової особистості злочинця, ролі у процесі скоєння злочину спрямованості як ядра мотиваційної сфери особистості визначає потребу у дослідженні саме цих аспектів протиправної поведінки. Ми констатуємо недостатність висвітлення питань, пов'язаних з розкриттям основних характеристик спрямованості та її змін у особистості, яка вчиняє злочин.

Метою статті є аналіз деформації спрямованості особистості злочинця, яка пов'язана з порушенням вибору дії на стадії її ініціації при ухваленні рішення.

У найзагальнішому вигляді всі компоненти спрямованості можна класифікувати за чотирма групами:

1. Потреби і форми їх проявів: потяги і бажання (прагнення).

2. Інтереси та інтереси, що переходять у схильності.
3. Світогляд, що виявляється в переконаннях, поглядах і ідеалах.
4. Настановлення та їх види: стереотипи і ціннісні орієнтації.

Ці компоненти спрямованості умовно можна об'єднати у дві великі групи спонукань (потреби, потяги, настановлення) та наміри (змістотворчі мотиви, цінності). На наш погляд, критерії деформації у кожній групі компонентів спрямованості мають свою специфіку.

Головну роль у формуванні мотивів злочинної поведінки відіграють деформовані потреби особистості. Будь-які потреби, незалежно від їх морального забарвлення, відображають залежність людини від навколишніх умов, її потребу в будь-чому необхідному. Вони можуть виявлятися не тільки в стані, коли людині не вистачає чогось, але і в прагненні позбутися всього того, що їй заважає. Усвідомлені суб'єктом потреби набувають форми бажань, які при достатньо сильному вольовому прояві переростають у прагнення.

Нужда, потреба, задоволення утворюють цикл функціонування суб'єкта. Нужда є суперечністю між необхідним і фактичним станом «тіла» суб'єкта, що виявляється у вигляді емоцій, почуттів, суджень невдоволення («Я голодний», «Я безправний» тощо). Задоволення – єдність необхідного і фактичного стану «тіла» суб'єкта, що представлена в емоціях, почуттях, судженнях задоволення («Я ситий», «Я повноправний» тощо).

Потреба розглядається як спровоковане нуждою прагненням до задоволення і є потужним свідомо-психологічним механізмом регуляції людської діяльності. Це не діяльність, а саме механізм регуляції діяльності, в якій потреба реалізується [14].

Джерелом злочинної поведінки може бути не будь-яка потреба. Здебільшого злочинна поведінка детермінується матеріальними потребами, потребами в соціальному спілкуванні (самоствердженні) і сексуальними потребами [3]. При цьому не можна стверджувати, що для законослухняних громадян ці потреби є менш значущими, ніж для злочинця. Істотна різниця полягає в деформації потреб злочинця, що відображається в негармонійно розвинених духовних і матеріальних потребах, потребах у самоствердженні, але кримінальними способами.

Це гіпертрофовані (завищені) потреби, задоволення яких для всіх громадян суспільство поки не забезпечує, збочені потреби, що суперечать інтересам суспільства і розвитку особистості (алкоголь, наркотики тощо), неадекватні потреби соціального характеру (самоствердження, збереження престижу), що ведуть до агресивності та насильства над людьми.

У разі блокування особистісно-значущої потреби у суб'єкта може з'явитися стан психічної напруги (фрустрації), прагнення домогтися задоволення цієї потреби неправомірним шляхом. Конфлікт особистості з навколишніми, що перешкоджають задоволенню цієї потреби, може призвести до протиправних дій, слугувати основою скоєння того чи іншого злочину.

Ще одна категорія причин появи того чи іншого мотиву – інтерес. Інтерес відображає зосередженість людини на певному об'єкті в силу його особистісної значущості, привабливості для неї. Стійкий, глибокий інтерес до чогось спонукає індивіда до певної суспільно корисної або, навпаки, протиправної діяльності.

Інтерес – інтелектуально-психічне прагнення суб'єкта до предметів, що є для нього благами. Залежно від цих благ виокремлюють інтереси матеріальні (їжа, одяг, житло тощо), економічні (гроші, коштовності, акції), політичні (влада, статус, службове становище), релігійні (Бог, віра), моральні (добро, обов'язок, честь, справедливість тощо), естетичні (краса, комічне, трагічне).

Інтереси містять: 1) мету діяльності (уявлення про необхідне благо); 2) план (програму) дій та операцій, спрямованих на її досягнення; 3) емоційно-вольове прагнення до предмета інтересу. Інтерес є системою регуляції діяльності людини, але не самою діяльністю.

Якщо потреби бувають адекватними або збоченими, при цьому задоволення останніх призводить до конфлікту особистості і суспільства, то інтереси самі виступають причиною конфлікту. Це можуть бути суперечності між інтересами людей і нормами поведінки в суспільстві. Наприклад, норма вимагає турботи про інших, а економічний інтерес штовхає до наживи. Або суперечності між однаковими інтересами різних суб'єктів, спрямованими на один і той самий предмет

(владу, територію тощо). Інтерес близький до потреби і відрізняється від неї тільки тим, що містить усвідомлення як самої потреби, так і того шляху, яким її можна задовольнити.

Баланс різних інтересів людини певним чином упорядковує ставлення особистості до основних цілей життя і засобів їх досягнення, виконує роль внутрішнього ядра ціннісно-орієнтаційної системи особистості і в цій якості є провідною характеристикою її загальної життєвої позиції [8].

Перед тим як інтереси і потреби переростають у мотив злочину, особистість долає ще один внутрішній бар'єр – ціннісні орієнтації. Цінності є одним з центральних особистісних утворень і відображають суб'єктивне ставлення людини до соціальної дійсності, визначають змістовну сторону її спрямованості, складають основу суб'єктивного ставлення до інших людей, до самої себе, основу мотивації життєвої активності, істотно впливають на всі сторони діяльності суб'єкта, визначають сприйняття індивідом соціальної ситуації.

Ціннісні орієнтації стимулюють сформовані мотиви поведінки, зміцнюючи соціальну або антисоціальну лінію поведінки. В інших випадках вони блокують утворення антигромадського мотиву поведінки і гальмують антисоціальні потреби. Ціннісні орієнтації можуть стати і самостійним мотивом поведінки, наприклад, за моральними або ідеологічними причинами [4].

Проблема оцінки своїх суб'єктивних цінностей найбільш виразно постає перед людиною у процесі реалізації значущих потреб. Ціннісне ставлення зміцнює собою провідний вид діяльності, в якій задовольняються значущі потреби. Суб'єкт, що сприймає ціннісний образ, співвідносить її з власними бажаннями, потребами. Подумки планує свої дії і виробляє конкретні дії відповідно до «образу». Потім робить їх звичними, і це стає нормальним способом його матеріального існування. Суб'єкт, інакше кажучи, виробляє самореференцію.

Ціннісні орієнтації злочинців деформовані в бік гіпертрофованого індивідуалізму, прагнення до особистої корисливої вигоди або авторитарного придушення навколишніх. У них стійка звичка діяти

під впливом миттєвого спонукання, не замислюючись про право і можливе покарання.

При аналізі антисоціальної поведінки особистості часто використовується поняття антисуспільне настановлення. Існує ієрархічна природа настановлень як механізмів, що визначають спрямованість і стійкість діяльності особистості. Найчастіше використовується поняття «сміслове настановлення», що є вираженням особистісного сенсу у вигляді готовності до певним чином спрямованої діяльності, стабілізує процес діяльності загалом, надає діяльності стійкого характеру.

Під настановленням розуміють стан психологічної готовності до певної поведінкової реакції, стан, про який людина може і не підозрювати до певної, провокуючої дію цього настановлення, ситуації. Д.М. Узнадзе довів вельми важливі для виховної та превентивної практики закономірності формування і прояву настановлення. Вони полягають у тому, що, по-перше, настановлення діє як неусвідомлюваний механізм, і, по-друге, його формування відбувається також як неусвідомлюваний процес. Одного разу сформоване настановлення може «дрімати» до певного моменту, доки її дія не спровокується відповідною ситуацією.

Наставовлення належить до тих неусвідомлюваних внутрішніх регуляторів поведінки, які можуть завдяки також неусвідомлюваним механізмам соціалізації (навіюванню, зараженню, ідентифікації) формуватися у ранньому дитинстві і проявляти себе в поведінці дорослої людини. Наставовлення дає уявлення про формування системи внутрішньої регуляції, насамперед на ранніх стадіях розвитку особистості, що надзвичайно важливо для пояснення генезису злочинної поведінки.

У процесі формування асоціальних настановлень за рахунок багаторазових повторень відбувається, по-перше, трансформація потреб, на місці колишніх формуються збочені потреби, по-друге, асоціальна дія закріплюється до рівня неконтрольованих свідомістю автоматизмів, що свідчить про виникнення фіксованого настановлення.

Особливу роль у формуванні генезису злочинної поведінки відіграє світоглядна позиція, без якої неможлива правильна орієнтація в «нормативному середовищі», як і в соціальному середовищі загалом [7].

Світогляд є системою поглядів, переконань людини, що визначають її моральний, ідейно-моральний вигляд. До структури світоглядної основи особистості входять її філософські, соціально-економічні, моральні, правові, естетичні погляди. При цьому світогляд – це не просто система поглядів на життя, на своє місце в суспільстві, на події, а й осмислення своєї системи цінностей. Світоглядна позиція, як і система цінностей, засвоюється людиною в різних соціальних групах і багато в чому залежить від адаптованості особистості до способу життя, звичок і вимог цих груп. Спотворене світорозуміння, яке суттєво розходиться зі світоглядом і мораллю суспільства, веде до утворення в людини потенційних причин, під впливом яких суб'єкт обирає неправомірний спосіб задоволення своїх потреб [12].

Світогляд людини виявляється через її переконання. Переконання постає у двох значеннях: по-перше, як синонім впевненості в істинності конкретного факту, як істотний компонент світогляду; і по-друге, як найвищий рівень спрямованості, до структури якого входить не тільки світогляд, але й воля до боротьби за нього. У цьому випадку переконання – вищий підсумок ідеологічного виховання особистості.

Залежно від потреб, інтересів, сформованих настановлень і системи світогляду (поглядів, ідеалів, переконань) можна виокремити шість типів спрямованості особистості:

– інтерналізаторсько-конформістська спрямованість домінує у законослухняних громадян, а точніше, правовиконавчих. Основою регуляції їх поведінки, а також вибору засобів досягнення особистісних цілей є особистісна і соціально-корисна (громадська) спрямованість. Їх поведінка відповідає системі особистісних цінностей, а єдиною страхітливою санкцією стає почуття провини (совість);

– інтерналізаторсько-девіантна спрямованість домінує в асоціальній або антисоціальній поведінці, і характерна для осіб, що діють відповідно до своєї внутрішньої позиції. Делікт підлітка чи правопорушення дорослого пов'язане з бажанням висловити свої переконання, протиставити себе суспільству;

– ідентифікаторсько-конформістська спрямованість домінує у тих, хто цінує себе як члена конкретного суспільства. Їх правослухняна

або законослухняна поведінка пов'язана з тим, що вона відповідає референтній (значущій) групі і сприяє їх самовизначенню. У цьому випадку першочергового значення набувають норми референтної групи, навіть при відсутності будь-яких неформальних санкцій;

– ідентифікаторсько-девіантна спрямованість характерна для осіб, схильних до впливу асоціальної або антисоціальної референтної групи. Вони радше будуть орієнтуватися референтну групу, яка порушує закон. Спрямованість має деформований характер за типом гіпопроекції або гіперпроекції з боку групи;

– піддатливо-конформістська спрямованість характерна для осіб, що орієнтуються на юридичні санкції тільки заради отримання винагороди або уникнення покарання, і слугує прикладом класичного стримування. Їх поведінку можна назвати законослухняною, тому в основному стримувальним фактором є страх покарання. У їхній свідомості присутні два протилежні настановлення (правова і проти-правова);

– піддатливо-девіантна спрямованість є провідною у тих, хто переконаний, що юридичні санкції слабкі і цим буде продиктоване їхнє антисоціальне настановлення.

Отже, відповідно до концепції про породжувальну функцію спрямованості у формуванні мотиву, можна стверджувати про існування кримінального мотиву, під яким розуміється «продукт мотивації, тобто психічної діяльності, кінцевою метою якої є формування підстав асоціальної активності людини і спонукання до досягнення обраної кримінальної мети» [11]. В основу такого підходу покладено концепцію мотиву як складного інтегрального психологічного утворення, розроблену Є.П. Ільїним. Ним розглядають такі стадії формування мотиву:

I – прийняття людиною стимулу, формування потреби і первинного (абстрактного) мотиву. Сюди належать бажання, потяги, пристрасть;

II – пошукова активність (внутрішня і зовнішня) пов'язана з перебором можливих засобів задоволення потреби в цих обставинах. Ця стадія пов'язана зі схильностями, інтересами, рівнем домагань, з

урахуванням знань, умінь і якостей, з ідеалами, переконаннями, настановленнями і цінностями;

III – вибір конкретної мети і формування наміру її досягти. Стадія пов'язана зі спонуканнями до досягнення мети, прагненнями і намірами [цит.: за 2].

Деформація спрямованості може виражатися у порушенні вибору дії на стадії її ініціації при ухваленні рішення злочинцем. Це відбувається при надмірному домінуванні спонукань і призводить до звуження вибору можливих цілей. Дії злочинцем розцінюються як єдино можливі.

Розглядаючи психологію кримінальної агресії, Ф.С. Сафуанов пов'язує таку поведінку з певними обмеженнями:

1. Обмеження вибору проміжних цілей. Проміжні дії та операції, що відповідають кінцевій меті, з психологічної точки зору нейтральні до кримінально-правової оцінки, вони можуть містити як соціально прийнятні, так і кримінально-агресивні вчинки. Взаємодія ситуативних і особистісних факторів може зумовлювати неможливість вибору правомірних способів реалізації мети.

2. Труднощі при необхідності зміни вже реалізованої дії або повної відмови від дії – при зміні об'єктивного змісту ситуації. Динаміка ситуації змінює зміст дії злочинця і вимагає корекції. Але психічний стан злочинця, що зумовлює ігнорування зовнішніх змін, може перешкоджати нормальному контролю і корекції своєї агресивної поведінки [9].

Висновки. Отже, формуванню мотиву відповідає блок компонентів: потребовий блок, блок «внутрішніх фільтрів», цільовий блок. Компоненти, що утворюють структуру мотиву конкретного кримінального вчинку, містять усі елементи спрямованості. Вони є основними детермінантами мотиваційної структури особистості злочинця, а їх деформація визначає його злочинну поведінку.

Перспективою дослідження стане проведення емпіричного дослідження особливостей спрямованості особистості осіб, що вчинили злочин.

Література

1. Антонян Ю.М. Психология преступника и расследования преступлений / Ю.М. Антонян. – М. : Юристъ, 1996. – С. 147.
2. Горьковая И.А. Основы судебно-психологической экспертизы : учеб. пособие / И.А. Горьковая. – М. : Наука, 2003. – 128 с.
3. Криминология : учеб. пособие / под ред. В.Н. Кудрявцева, В.Е. Эминова. – [2-е изд. перераб. и доп.]. – М. : Речь, 2000. – С. 162 – 164.
4. Прикладная юридическая психология : учеб. пособие / под ред. А.М. Столяренко. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2001. – С. 10 – 45.
5. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии / С.Л. Рубинштейн. – СПб. : Питер, 2004. – С. 511 – 531.
6. Рыбальская В.Я. Генезис преступления / В.Я. Рыбальская. – Иркутск : Форум – ИНФРА-М, 1998. – С. 79.
7. Саморегуляция и прогнозирование социального поведения личности / под ред. В.А. Ядова. – Л. : Наука, 1989. – С. 189.
8. Сафуанов Ф.С. Психология криминальной агрессии / Ф.С. Сафуанов. – М. : Смысл, 2003. – 300 с.
9. Ситковская О.Д. Психология уголовной ответственности / О.Д. Ситковская. – М. : Норма, 1998. – С. 243.
10. Ситникова А.Е. Представленность в сознании структуры мотива как предмет судебно-психологической экспертизы : [монография] / А.Е. Ситникова, А.В. Ермолин. – СПб. : Изд-во РГПУ им. А.И. Герцена, 2002. – 118 с.
11. Складов С.В. Мотивы индивидуального преступного поведения и их уголовно-правовое значение / С.В. Складов. – М. : Изд-во РПА, 2000. – 279 с.
12. Словарь-справочник по криминологии и юридической психологии / авт.-сост. В.А. Ананич, О.П. Колчегонова. – Мн. : Амалфея, 2003. – 712 с.

Черепушак Василий. Деформация направленности личности преступника как предпосылка его преступного поведения. В статье анализируется содержание направленности личности и ее деформация, которая может стать причиной преступного поведения. Утверждается, что деформация направленности выражается в нарушении выбора действия на стадии ее инициации при принятии решения преступником. Доказано, что формированию мотива преступного поведения соответствует блок компонентов: потребностный блок, блок «внутренних фильтров», целевой блок. Констатировано, что в структуре мотива конкретного криминального поступка представлены все компоненты направленности. Они являются основными детерминантами мотивационной структуры личности преступника, а их деформация определяет его преступное поведение.

Ключевые слова: деформация, преступник, преступное поведение, личность, направленность личности.

Cherepushchak Vasyl. Criminal's Deformation as a Precondition for His Criminal Behaviour. The article states that the perpetrator has been and remains one of the central problems of the criminal psychology. But the main role in shaping criminal behavior motives play deformed individual needs. Not every need can be the source of a criminal behavior. In most cases, the source of criminal behavior motivation is material needs, the need for social interaction (self-assertion) and sexual needs.

The balance of different interests of the person in some way organizes individual attitude to the main purposes of life and means of achieving them, serves as the inner core of value-orientation of the individual system and serves as a leading characteristic of a life position.

Before the interests and the needs outgrow the motive for the crime the person overcomes another internal barrier – value orientation. Values are one of the central structures of personal formation and express a subjective attitude to human social reality.

In analyzing individual antisocial behavior it is often used the concept of an antisocial installation. In the process of their installation through multiple repetitions, are made such things as: firstly, the transformation of needs. On their places form perverted needs, and secondly, an antisocial act establishes to the level of consciousness uncontrollable automatism, which testifies about a sudden appearance of fixed installation.

Key words: deformation, criminal, criminal behaviour, personality, person's orientation.